

A 2026-2030 KÖZÖTTI IDŐSZAKRA SZÓLÓ NEMI ESÉLYEGYENLŐSÉGI STRATÉGIA -

ELEMZÉS

Európai Női Lobb

EUROPEAN WOMEN'S
LOBBY
EUROPEEN DES FEMMES

NŐI ÉRDEK

Magyar Női Érdekvédelési Szövetség

I. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az Európai Női Lobbi (European Women's Lobby, EWL) részletes ajánlásokat nyújtott be valamennyi szakpolitikai területre vonatkozóan az új, 2026-2030-as nemi esélyegyenlőségi stratégia elfogadását megelőzően. Az elkészült stratégia az EWL számos felvetését átvette, lefedve az EWL érdekképviseleti munkájának valamennyi pillérét: az erőszak megelőzésétől a gazdasági igazságosságig, az intézményi reformoktól a külpolitikai fellépésig.

A stratégia több előrelépést is hoz. Első alkalommal jeleníti meg önálló pilléreként az egészségügyet, az uniós nemi esélyegyenlőségi keretrendszerben ez eddig még nem jelent meg. Szintén elsőként ismeri el a menstruációs és a menopauzával összefüggő szegénységet, új WHO-kezdményezést indít a nők egészségügyi ellátásáról, és tartalmazza a szexuális és reprodukív egészséggel és jogokkal kapcsolatos adatgyűjtést is. Az, hogy az Európai Bizottság hivatalosan is elismerte, hogy az ESZA+ forrásai támogathatják az abortuszszolgáltatásokhoz való hozzáférést a My Voice, My Choice európai polgári kezdeményezésre válaszul, történelmi jelentőségű lépés. A gondoskodás nem választható el az egészségtől. A stratégia egy központi EWL-követelésre is reagál azzal, hogy 2027-ig vállalja egy európai gondoskodási megállapodás kidolgozását, valamint végrehajtási jelentéseket irányoz elő a munka és a magánélet közötti egyensúlyról szóló irányelvről, továbbá a gyermekgondozásról és a tartós ápolás-gondozásról szóló tanácsi ajánlásokról.

A nők elleni erőszak területén a stratégia vállalja, hogy támogatja a nők elleni erőszakról szóló irányelv átültetését; megerősíti az EU kibererőszakra adott válaszát a Grokkal és a nagyon nagy online platformnak minősülő pornográf platformokkal kapcsolatos vizsgálatok, a megbízható bejelentőkre vonatkozó iránymutatások és a határokon átnyúló együttműködés révén; valamint ismételten felszólít az Isztambuli Egyezmény végrehajtására. Az egyenlő bérezés és a gazdasági megerősítés területén támogatja a bérek átláthatóságáról szóló irányelv végrehajtását egy, az EIGE-vel közösen kidolgozandó, nemsemleges munkakör-értékelési eszköztárral; nemi szempontokat érvényesítő célokat vezet be a finanszírozási programokban; a European Competitiveness Fund révén támogatja a nők által vezetett vállalkozásokat; és interszekcionális megközelítésű tanácsi ajánlást tartalmaz a lakhatási egyenlőtlenségekről.

Ezeket a gazdasági eredményeket strukturális munkaerőpiaci változásoknak kell kísérniük. A stratégia több olyan ágazatspecifikus kezdeményezést vezet be, amelyeket az EWL is szorgalmazott: Cselekvési Tervet a Nők Kutatásban, Innovációban és Startupokban való részvételéről; Nők a mezőgazdaságban platformot; az EU Artists' Chartert (Művészeti Charta)

a kulturális ágazat egyenlőtlenségeinek kezelésére; a foglalkozási szegregáció csökkentését célzó „Boys in HEAL” megközelítést; a védelem és a közlekedés területén nemi szempontokat figyelembe vevő intézkedéseket; valamint hivatkozásokat a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály algoritmikus diszkriminációval kapcsolatos, foglalkoztatási célú felhasználásra vonatkozó kötelezettségeire. Az oktatás területén a stratégia tartalmazza a Girls Go STEM kezdeményezést, támogatást nyújt a tanároknak a nemi sztereotípiák megkérdőjelezéséhez, és a sport területén is érvényesíti a nemek közötti egyenlőség szempontját az Európai Sporthét és az Erasmus+ Sport révén.

A politikai részvétel területén a stratégia ajánlást tartalmaz a politikában való biztonságról, az AgoraEU- női civil szervezetek számára ajánlott finanszírozásáról, és tanulmányt készít a fiatal férfiakat és fiúkat célzó online narratívákról. Az intézményi mechanizmusok tekintetében az EWL üdvözlö, hogy a következő többéves pénzügyi keretben megjelenik a nemek közötti egyenlőség szempontjának érvényesítése, költségvetési nyomkövetési iránymutatással együtt; ugyanakkor az EWL egy proaktívabb gender budgeting mechanizmust támogatna. Fontos elemek továbbá az egyenlőségi adatokról szóló ajánlás, a nemzeti nemi esélyegyenlőségi cselekvési tervek megléte 2027-ig, az egyenlőségi intézményekre vonatkozó normákról szóló irányelvek támogatása, valamint a feminista civil társadalom CERV- és AgoraEU-n belüli finanszírozása. Végül a külső fellépés területén a SHIELD elindítása, a GAP IV megújítása és az új Nők, Béke és Biztonság cselekvési terv jelentős előrelépést jelentenek az EU EU-n kívüli nemi esélyegyenlőségi vállalásai terén, és mind közvetlenül válaszol az EWL követeléseire.

II. BEVEZETÉS

Az Európai Női Lobbi (EWL) üdvözlö az Európai Bizottság 2026-2030-as nemi esélyegyenlőségi stratégiáját, a továbbiakban: stratégia, amelyet 2026. március 5-én tettek közzé. A stratégia megerősíti az EU elkötelezettségét a nemek közötti egyenlőség előmozdítása mellett a következő öt évben.

A stratégia olyan időszakban születik, amikor világszerte erősödik a nők és lányok jogait érintő visszarendeződés. A kibererőszak terjedésétől a reprodukív szabadságjogok erózióján át a tartós gazdasági

egyenlőtlenségekig a nők és lányok Európa-szerte továbbra is rendszerszintű diszkriminációval és újonnan megjelenő kockázatokkal szembesülnek, amelyek erős és összehangolt szakpolitikai válaszokat igényelnek.

Bár a Bizottság e kihívásokról készített elemzése átfogó, egy lényeges ponton elmarad a szükségestől: nem javasol jogilag kötelező erejű intézkedéseket, így a végrehajtás nagyrészt önkéntes marad. A stratégia szinte teljes egészében puha eszközökre, szabályozási párbeszédre, jó gyakorlatok cseréjére, monitoringjelentésekre és iránymutatásokra támaszkodik, így ambiciózus céljai a tagállamok jóindulatától függenek. Kikényszeríthető kötelezettségvállalások nélkül a stratégia hatása ambiciózus céljai ellenére is korlátozott marad.

A politikai törekvések és a jogi kikényszeríthetőség közötti szakadék minden pilléren végighúzódik.

- A nők elleni erőszakot továbbra sem ismerik el uniós bűncselekményként, így a nemi alapú erőszak kulcsfontosságú formái világos uniós jogi keret nélkül maradnak. Elismerjük, hogy egy ilyen intézkedéshez egyhangúság szükséges, és a jelenlegi környezetben ezt nehéz lesz elérni. Mindazonáltal a hosszú távú célnak ebbe az irányba kell mutatnia, akkor is, ha ez túlmutat a stratégia jelenlegi időszakán.
- A nők elleni erőszakról szóló irányelv nem tartalmazza a nemi erőszak beleegyezésen alapuló meghatározását, továbbá nem rendezi a szexuális zaklatás, a kényszersterilizáció és a nőgyilkosság kérdését, ami azt jelenti, hogy e területeken az előrelépés továbbra is töredezett marad az egyes joghatóságok között.
- A stratégia nem tartalmazza az interszekcionalitás jogi meghatározását, ami strukturálisan korlátozza az EU képességét arra, hogy kezelje a fogyatékossgal élő, migráns, faji alapon megkülönböztetett és LBTQI+ nők által elszenvedett összetett diszkriminációt.
- A mentális egészség megjelenik ugyan célként, de nem kapcsolódik hozzá konkrét intézkedés, annak ellenére, hogy meggyőző bizonyítékok mutatják a nemi alapú erőszak, a fizetetlen gondoskodási terhek és a gazdasági bizonytalanság összefüggését a nők aránytalanul nagy, a mentális egészséget érintő terheivel.
- Olyan fontos kérdések, mint a migráns nők helyzete, az éghajlatváltozás nemi szempontú hatásai és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés, csak korlátozott figyelmet kapnak.
- Bár a menstruációs szegénységet a stratégia elismeri, a javasolt válasz a jó gyakorlatok cseréjére korlátozódik konkrét és kikényszeríthető intézkedések helyett.
- Az Anyasági Irányelv felülvizsgálata teljes mértékben hiányzik; az ILO 190. számú egyezménye nem jelenik meg a munkahelyi biztonság irányadó keretként; és az éghajlatváltozás nemi szempontú hatásai csak marginális figyelmet kapnak.
- Üdvözljük a Bizottság pozitív válaszát a My Voice, My Choice európai polgári kezdeményezésre; ugyanakkor a jövőbeli többéves pénzügyi keretben egy külön alapra vonatkozó javaslat hiánya kritikus hiányosságot jelez, mivel az ESZA+ források átcsoportosítása a nemzeti politikai akarattól függ - éppen azokban a tagállamokban gyakran hiányzik ez, ahol a biztonságos és legális abortuszhoz való hozzáférés a leginkább korlátozott.
- A gondoskodás területén az ígért Európai Gondoskodási Megállapodás (European Care Deal) monitoringra és felülvizsgálatra épül új jogszabályok, kötelező célok vagy célzott beruházások helyett; a fizetetlen gondoskodási munkát pedig csak a munkaerőpiaci részvétel akadályaként keretezi, nem pedig önmagában is produktív gazdasági tevékenységként, elmaradva az EWL Bőrpaktum című dokumentumában megfogalmazott transzformatív víziótól.
- A nemek közötti nyugdíjszakadékot a stratégia elismeri ugyan, de nem követi ezt intézkedés: nem számítódik be a gondoskodással töltött idő, nincs strukturális reform a férfi kenyérkereső modell lebontására, és nem vázolják fel, hogyan lehetne eljutni egy olyan keretrendszer felállítására, amely egyenlőséget teremtene a pénzkereső és gondoskodási tevékenységek között.

E hiányosságokra tekintettel az EWL részletes elemzést készített az új uniós nemek közötti egyenlőségi stratégiáról és annak alapelveiről.

III. ALAPELVEK

Az Ütemterv 1. alapelve: a nemi alapú erőszaktól való mentesség, a biztonsághoz és méltósághoz való jog

A Bizottság legfontosabb intézkedései:

- A tagállamok támogatása a nők elleni erőszakra szóló irányelv átültetésében és végrehajtásában, a nemzeti tervek nyomon követése, valamint iránymutatások kidolgozása a bűnüldöző és ügyészi hatóságok számára, többek között a határokon átnyúló együttműködésről (2026-2030);
- az EU egészében a beleegyezés fogalmán alapuló nemierőszak-szabályozás jogi környezetének feltérképezésének frissítése, további uniós fellépések azonosítása céljából (2027);
- strukturált szabályozási párbeszéd folytatása a nagyon nagy online platformokkal a nemi alapú kibereerőszakra, valamint a megbízható bejelentők kapacitásainak kiépítéséhez nyújtott támogatás;
- a következő uniós nemi alapú erőszakra vonatkozó felmérés végrehajtásának támogatása (2027-2028), valamint adminisztratív adatok gyűjtése (2026-2030).

Az EWL üdvözli az Európai Bizottság stratégiában rögzített elkötelezettségét amellyel, hogy a nők és lányok számára nemi alapú erőszaktól mentes világot biztosítson. Határozottan támogatjuk a Bizottság vállalását, hogy felügyeli és segíti a tagállamokat a Nők elleni erőszak és a családon belüli erőszak elleni küzdeletről szóló Irányelv (VAW irányelv) hatékony, 2027. június 14-ig történő átültetésében. Különösen időszerű a kibereerőszakhoz kapcsolódó bűncselekmények kezelésére irányuló fokozott figyelem. Az online bántalmazás, a képalapú erőszak, a deepfake-ek és a digitális zaklatás egyre növekvő károk, amelyek aránytalanul érintik a nőket és lányokat; pozitív fejlemény, hogy a Bizottság ezt elismeri.

Az EWL ugyanakkor továbbra is aggályosnak tartja, hogy hiányoznak a beleegyezés hiányán alapuló nemi erőszakra, a szexuális zaklatásra, a kényszersterilizációra és a nőgyilkosságra vonatkozó kifejezett rendelkezések. E mulasztások alááshatják az irányelv képességét arra, hogy az erőszak teljes kontinuumát kezelje. Az EWL megismétli régóta képviselt álláspontját, miszerint a nők elleni erőszakot fel kell venni az Európai Unió működéséről szóló szerződés 83. cikkének (1) bekezdésében szereplő uniós bűncselekmények listájára.

Az EWL tudomásul veszi a Bizottság elkötelezettségét amellyel, hogy támogassa a beleegyezésen alapuló nemierőszak-meghatározásokat bevezető nemzeti reformokat, frissítse az EU jogi környezetének feltérképezését, és előmozdítsa annak oktatását, hogy mit jelent valójában a beleegyezés. Kötelező harmonizáció hiányában azonban az előrelépés továbbra is egyenetlen marad a tagállamok között. Az EWL ezért továbbra is szorgalmazza egy, az Európai Parlament álláspontjával (2025/2040(INI)) összhangban álló jogalkotási javaslat előterjesztését és elfogadását.

Az EWL hangsúlyozza továbbá, hogy egy valóban hatékony nemek közötti egyenlőségi stratégiának az interszekcionalitáson kell alapulnia. A fogyatékkal élő nők, a migráns nők, a menekült és menedékkérő nők, a faji alapon megkülönböztetett nők és az LBTQI+ nők összetett akadályokkal szembesülnek az igazságszolgáltatáshoz, a védelemhez és a támogatáshoz való hozzáférésben. A stratégia elismeri ezeket az egyenlőtlenségeket, de az interszekcionalitást még nem építi be strukturális alapelvként, és nem adja meg annak jogi meghatározását sem.

Az EWL támogatja az Áldozatok jogairól szóló Irányelv felülvizsgálatát, valamint az Európai Bizottság azon szándékát, hogy az uniós ügynökségek hálózataival, tevékenységeivel és szakértelmével együttműködve hozzájáruljon a nők elleni erőszak eseteinek megelőzésére, felismerésére és büntetőeljárás alá vonására vonatkozó iránymutatások kidolgozásához. Az EWL ugyanakkor ismételen hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a nemi alapú erőszakra adott válaszok reformjába rendszeresen be kell építeni a túlélők által vezetett, saját tapasztalatokon alapuló hozzájárulásokat, hogy az intézkedések a megélt tapasztalatokra épüljenek, és az áldozatok tényleges szükségleteire válaszoljanak.

Az EWL határozottan üdvözli továbbá a releváns hatóságok közötti határokon átnyúló együttműködés elősegítésére vonatkozó vállalást. Ez az együttműködés alapvető, különösen a nemi alapú kibereerőszak kezelésében, ahol a bűncselekmények transznacionális jellege lehetővé teszi az elkövetők számára, hogy kihasználják a joghatósági hézagokat és elkerüljék az elszámoltathatóságot.

Az EWL jelentős pozitív lépésként értékeli az Európai Bizottság Grokkal és több online óriásplatformnak (VLOP) minősülő pornográf platformmal kapcsolatos vizsgálatait, valamint a folyamatban lévő kockázatmonitoringot. Ezek fontos elismerését jelentik az online nemi alapú erőszak léptékének, rendszerszintű természetének és változó formáinak. Ugyanakkor továbbra is aggodalomra ad okot, hogy a stratégia elsősorban puha eszközökre - szabályozási párbeszédre és nem kötelező iránymutatásokra - támaszkodik. Erős, kikényszeríthető szankciók nélkül fennáll a kockázata annak, hogy a platformok nem teljesítik maradéktalanul kötelezettségeiket. Az EWL azt is hangsúlyozza, hogy a tartalmak eltávolítása továbbra is komoly kihívást jelent az áldozatok számára, mivel az eljárások gyakran lassúak és hatástalanok. A megbízható bejelentőkre vonatkozó készülő iránymutatásoknak ezért biztosítaniuk kell az illegális tartalmak gyors eltávolítását, és jelentősen meg kell erősíteniük a platformok elszámoltathatóságát.

Az EWL emellett ambiciózus és átfogó emberkereskedelem elleni stratégiát sürget, amely kifejezetten elismeri, hogy a prostitúció és az online pornográf platformok kizsákmányolják a nők testét, normalizálják az erőszakot, és az abúzus több formáját is elősegítik, beleértve az emberkereskedelmet és az online szexuális erőszakot. Az EWL üdvözli a stratégia hangsúlyát az adatgyűjtés megerősítésén is, amely az EU nemi alapú erőszakra adott általános válaszában javítását szolgálja. Ugyancsak üdvözlendő a következő többéves pénzügyi keretben a nemi alapú erőszak elleni projekteket finanszírozó folyamatos elkötelezettség.

Végül az EWL támogatja a Bizottság megismételt felszólítását, hogy valamennyi tagállam ratifikálja és teljes körűen hajtsa végre az Isztambuli Egyezményt. Az EWL ugyanakkor hangsúlyozza: a Bizottságnak tovább kell mennie, és el kell ítélnie azt az öt országot, amely ezt a mai napig nem tette meg.

Az Ütemterv 2. alapelve: a testi és mentális egészség legmagasabb szintje

A 2026-2030-as nemi esélyegyenlőségi stratégia jelentős előrelépést jelent abban, ahogyan az EU a nők egészségéhez közelít. Első alkalommal jön létre önálló egészségügyi pillér az uniós nemek közötti egyenlőségi keretrendszerben. Ez olyan strukturális fejlemény, amelyet az EWL régóta szorgalmazott a Bizottságnak benyújtott konzultációs hozzájárulásában, és amely hiányzott a 2020-2025-ös nemek közötti egyenlőségi stratégiából. Utóbbi az egészséget elsősorban az erőszak és a foglalkoztatás fejezeteiben, a gender mainstreaming részeként kezelte; a szexuális és reprodukív egészség és jogok elvi szinten megjelentek, de nem váltak operatív intézkedésekké, a mentális egészség pedig egyáltalán nem szerepelt. Ehhez a kiindulópontoz képest az új stratégia Ütemterv 2. alapelve alatt megjelenő önálló egészségügyi fejezet valódi előrelépést jelent, amelyet az EWL üdvözöl, bár - amint ez az elemzés bemutatja - a kötelező erejű vállalások hiánya miatt jelentős hiányosságok továbbra is fennállnak.

A Bizottság legfontosabb intézkedései:

- Új kezdeményezés indítása az Egészségügyi Világszervezettel a nők egészségéről (2026);
- tanulmány indítása a nők egészségéj-szakadékának bizonyos állapotok, például a menopauza tekintetében történő csökkentéséből származó gazdasági és társadalmi előnyökről (2028);
- a tagállamok egészségügyi fellépéseinek támogatása a szexuális és reprodukív egészség és jogok területén a gyakorlatok és a nemzetközi keretek feltérképezésével (2028);
- a Bizottság válaszában végrehajtása a „My Voice, My Choice: For Safe and Legal Abortion” európai polgári kezdeményezésre (2026-2027).

A szexuális és reprodukív egészség és jogok, valamint a biztonságos és legális abortuszhoz való hozzáférés területén jelentős a különbség az EWL ajánlásai és a 2026-2030-as stratégia válasza között. Az EWL átfogó intézkedéscsomagot sürgetett: a WHO-normákkal összhangban álló bizottsági iránymutatásokat az abortuszellátásról; az abortuszhoz való jog felvételét az EU Alapjogi Chartájába; jó gyakorlatok megosztását a tagállamok között; a hozzáférési hiányosságok monitorozását és az adatgyűjtést; jogalkotási kezdeményezéseket az abortuszgyógyszerekhez való hozzáférés megerősítésére, többek között a gyógyszerészeti csomag és a kritikus gyógyszerekről szóló jogszabály felülvizsgálata révén; a szexuális és reprodukív egészség és jogok felvételét az EU4Health programba a következő többéves pénzügyi keretben; valamint uniós szintű támogatást a szexuális és reprodukív egészség és jogok területén dolgozó civil szervezetek számára. Ezek egyike sem valósult meg.

Míg a 2020-2025-ös stratégia a szexuális és reprodukív egészséget és jogokat elsősorban a jó gyakorlatok cseréje és a külső szakpolitika szemszögéből említette, anélkül, hogy konkrét belföldi intézkedéseket vállalt volna az abortusz területén, a 2026-2030-as ütemterv legalább továbblép azzal, hogy hivatalosan reagál a My

Voice, My Choice európai polgári kezdeményezésre, és a nem biztonságos abortuszt közegészségügyi kérdésként ismeri el.

A Bizottság 2026 februárjában adott válasza az 1,1 milliónál is több aláírással támogatott európai polgári kezdeményezésre jól mutatja a felkínált megoldás korlátait. Új jogszabály vagy külön finanszírozási mechanizmus javaslata helyett az Európai Bizottság politikai gesztust tett: lehetővé tette, hogy a tagállamok önkéntes alapon és nemzeti jogukkal összhangban a meglévő Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) forrásait az abortuszszolgáltatásokhoz való hozzáférés támogatására használják fel. Ez jelentős, mert első hivatalos elismerése annak, hogy uniós források ilyen célra is felhasználhatók. Ugyanakkor messze elmarad attól a strukturális változástól, amelyre a korlátozó jogszabályokkal élő országokban élő nőknek szükségük van, és attól az elismeréstől is, hogy a biztonságos és legális abortuszhoz való hozzáférés élet-halál kérdése. Az ESZA+ forrásait a tagállamok már most is számos szociális, foglalkoztatási és oktatási prioritásra allokálták; az abortuszhoz való hozzáférés felé történő bármilyen átcsoportosítás nemzeti politikai akaratot és hivatalos programmódosítást igényel - vagyis éppen azokat a feltételeket, amelyek a legsúlyosabb akadályokkal küzdő országokban, például Máltán és Lengyelországban hiányoznak. Az ezekben az országokban élő nők ezért továbbra is attól függenek, hogy más tagállamok hajlandóak-e cselekedni; bár kilenc tagállam jelezte erre való készségét, a hozzáférés továbbra is esetleges, nem pedig garantált.

A nők egészségének életciklus-megközelítését illetően a stratégia továbbmegy az előzőnél azzal, hogy megnevez konkrét állapotokat, például a menopauzát, az endometriózist, a szülés utáni depressziót és a menstruációs egészséget, amely állapotokat több mint 2 milliárd eurónyi, Horizont-programok keretében megvalósult kutatással támogatta az EU.. Emellett az egészségügyi ellátás minőségéről és hozzáférhetőségéről szóló új WHO-kezdeményezés, valamint a nők egészség- szakadékanak felszámolásából származó gazdasági előnyökről szóló tanulmány részben válaszol az EWL bizonyítékokon alapuló, átfogó megközelítésre vonatkozó felhívására. Bár ezek előrelépést jelentenek az előző ciklushoz képest, strukturális hiányosságok továbbra is fennállnak.

Az EWL által javasolt életciklus-keretezés, amely a gyermekkorra, a serdülőkorra, a középkorú nőkre és az idősebb nőkre külön szakpolitikai célcsoportként fordítana figyelmet, hiányzik a stratégiából. Hiányzik az EWL azon felhívása is, hogy kötelező, nemek szerint bontott és interszekcionális egészségügyi adatrendszereket kell létrehozni; ugyanakkor a szexuális és reprodukív egészségre és jogokra vonatkozó adatgyűjtés szerepel benne. Hasonlóképpen, bár a klinikai vizsgálatokról szóló rendelet felülvizsgálata említésre kerül, hiányzik az EWL alapvető ajánlása a nemi és interszekcionális elemzés kötelező beépítéséről valamennyi uniós finanszírozású egészségügyi kutatásba.

A marginalizált nők tekintetében a hiányosság még jelentősebb, és más stratégiákkal összevetve is következetlen. A roma, migráns, fogyatékossgal élő és LBTQI+ nők megjelennek a 2026-2030-as stratégiában, de nem kapcsolódik hozzájuk egyetlen célzott intézkedés sem. Továbbá teljes mértékben hiányoznak a vállalt intézkedések közül az ingyenes vagy támogatott menstruációs termékek, a menedékkérő nők egyetemes egészségügyi ellátáshoz való hozzáférése, a szülészeti erőszak, a szülészeti ellátás, valamint az EWL által javasolt, a nemzeti egészségügyi költségvetések legalább 10%-ára vonatkozó minimumszint.

Érdemes ugyanakkor megjegyezni, hogy a menstruációs egészség első alkalommal jelenik meg uniós nemek közötti egyenlőségi stratégiában. A 2026-2030-as stratégia elismeri, hogy a menstruációs és menopauzával összefüggő szegénység sok nőt érint az EU-ban, és hivatkozik az Európai Parlament Kutatószolgálatának (EPRS) 2025-ös tájékoztatójára. A keretezés azonban elsősorban az adócsökkentésről szól, nem pedig arról, hogy a menstruációs termékeket alapvető egészségügyi szükségletként kellene kezelni - amit az EWL szorgalmaz. Emellett a stratégia nem tartalmaz elegendő intézkedést a menstruációs és higiéniai termékekhez való hozzáférés biztosítására, és csupán a menstruációs és menopauzával összefüggő szegénység hatékony kezeléséről szóló nemzeti jó gyakorlatok cseréjét irányozza elő. Az EWL ezért felszólítja a Bizottságot, hogy a készülő uniós szegénységellenes stratégiában átfogóbban kezelje ezt a kérdést.

A mentális egészség kérdésében az EWL részletes és kifejezett érvelést fogalmazott meg egy nemspecifikus mentális egészségügyi pillér mellett, amely beruházásokat tartalmazna a nemi szempontokra érzékeny nemzeti szakpolitikákba, a túlélők traumainformált ellátásába, a mentális egészség területén tapasztalható nemi különbségekre irányuló kutatásba, a gondoskodással összefüggő kiegészítő elismerésébe, valamint uniós szintű figyelemfelhívó kampányokba. A 2026-2030-as stratégia megerősíti a testi és mentális egészség legmagasabb szintjének elérésére irányuló célt, de elmarad a szükségestől, mert nem követi konkrét mentális egészségügyi intézkedést. Ez tükrözi a 2020-2025-ös stratégiát, amely célként megnevezte a mentális egészséget, de nem fordította azt célzott intézkedésekre.

Ez tartós és egymásra rakódó mulasztás, amelyet tovább erősít a nők egészségét övező stigma pszichológiai terhe: a késedelmes ellátás, a tünetek elbagatellizálása és a szolgáltatásokhoz való korlátozott hozzáférés jelentős mentális egészségi hatásokhoz járul hozzá. A mentális egészség kizárása különösen nehezen indokolható, tekintettel arra, hogy a nemi alapú erőszak, a gondoskodási terhek és a gazdasági bizonytalanság - amelyekkel a 2026-2030-as stratégia más részei foglalkoznak - jól dokumentált hajtóerői a nők aránytalan mentális egészségi terheinek.

Az EWL üdvözlí továbbá, hogy a stratégia elismeri a nemek közötti egyenlőség fontosságát az egészségügyi dolgozók körében. Ahogyan a 2020-2025-ös stratégia a pandémia kontextusában megjegyezte, a nők alkotják az egészségügyi és szociális munkaerő többségét, gyakran minimálbérért dolgozva, és a stratégia a női többségű ágazatokban a bérek és munkakörülmények javítását szorgalmazta. A 2026-2030-as stratégia utal arra, hogy meg kell erősíteni az egészségügyi szakemberek nemi szempontokra reagáló képzését, ami korlátozott átfedést jelent az EWL nemi szempontokra érzékeny szakmai oktatásra vonatkozó felhívásával. Ezen túl azonban a stratégia nem kezeli az egészségügyi munkaerő egyenlőtlenségeit strukturális nemek közötti egyenlőségi kérdésként, és nem építi be az EWL tágabb ajánlásomagját a nemi szempontokra érzékeny egészségügyi rendszerekről, beleértve a nők és férfiak közötti paritást a vezetők között, a béregyenlőséget és a nemi szempontokra érzékeny képzést az egészségügyi ágazat egészében.

A stratégia új eleme a „Boys in HEAL” kezdeményezés, amelynek célja, hogy több férfit ösztönözzön az egészségügyi és oktatási szakmákba való belépésre. Bár ez hozzájárul a foglalkozási szegregáció kezeléséhez, nem válaszol az EWL alapvető aggályára, vagyis az igazságosság javítására a meglévő munkaerőn belül, és nem kezeli a gondoskodási munka strukturális alulértékelését sem. Így bár a stratégia részben előmozdítja annak elismerését, hogy szükség van nemi szempontokra érzékeny képzésre, elmarad az EWL azon felhívásától, amely átfogó, strukturális megközelítést sürget a nemek közötti egyenlőség érvényesítésére az egészségügyi munkaerőben.

Az Ütemterv 3. alapelve: egyenlő bérezés, gazdasági megerősítés és pénzügyi függetlenség

A stratégia által javasolt legfontosabb intézkedések:

- Az Európai Nemek Közötti Egyenlőség Intézetével együtt eszköztár közzététele a nemsemleges munkakör-értékelésről és besorolásról, valamint a szociális partnerek támogatása a Bértranszparenciáról szóló Irányelv végrehajtásában (2026);
- jelentés közzététele az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférésről és azok nyújtásáról szóló 2004/113/EK irányelvről (2029), valamint a 2010/41/EU, önálló vállalkozókról szóló irányelv stressztesztjének elvégzése (2028);
- a nemek közötti nyugdíszakadék kezelésére irányuló jó gyakorlatok feltérképezése és cseréjének támogatása, valamint a szakadék mozgatórugóinak kezelésére szolgáló utak feltárása (2026-2030).

Az EWL üdvözlí az Európai Bizottság elkötelezettségét az egyenlő bérezés, valamint a nők gazdasági megerősítése és pénzügyi függetlensége mellett a nemek közötti egyenlőségi stratégiában. Elismeréssel illeti a Bizottság erőfeszítéseit a nők munkaerőpiaci részvételének erősítésére, valamint a nemek közötti bér-, nyugdíj- és befektetési szakadék további kezelésére.

Az EWL ugyanakkor továbbra is aggályosnak tartja a bérek átláthatóságáról szóló irányelv tagállami átültetésének és hatékony végrehajtásának kérdését. Támogatja az EIGE-vel együttműködésben még az idén tervezett, a nemsemleges munkakör-értékelésről és besorolásról szóló eszköztár közzétételét, valamint a kiegészítő finanszírozás biztosítását és műhelyek szervezését az irányelv végrehajtásának elősegítésére. Mindazonáltal az EWL kérdésesnek tartja, hogy a nemek közötti egyenlőségi stratégiában szereplő intézkedések elegendőek lesznek-e, és további konkrét intézkedéseket sürget annak érdekében, hogy valamennyi tagállamban erős és következetes végrehajtás valósuljon meg.

Az EWL úgy véli, hogy a jövőbeli finanszírozási programokban a nemi szempontokat érvényesítő célok kiterjesztése pozitív intézkedés a női vállalkozók finanszírozáshoz való hozzáféréseinek javítására és a nők pénzügyi szektorban való részvételének növelésére. Hasonlóképpen, az EWL határozottan támogatja a stratégiát abban, hogy a European Competitiveness Fund támogathassa a nők által vezetett vállalkozások fejlesztését.

Az EWL egyetért a meglévő jogszabályok értékelésének szükségességével, különösen az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférésről és azok nyújtásáról szóló 2004/113 irányelv, valamint az önálló vállalkozói tevékenységről szóló 2010/41 irányelv tekintetében. Ugyanakkor a szegénység továbbra is az EWL egyik fő aggálya. Bár támogatjuk a lakhatás terén jelentkező egyenlőtlenségek kezelésére irányuló tanácsi ajánlásra vonatkozó javaslatot, valamint a lakhatási egyenlőtlenségről és diszkriminációról interszekcionális megközelítéssel készülő tanulmányt, üdvözlünk volna konkrétabb és kötelező erejű intézkedéseket.

Az EWL üdvözlöi továbbá a stratégia azon szándékát, hogy feltárja a munkaerőpiaci eredmények és a nyugdíjrendszerek e szakadékat előidéző releváns jellemzőinek kezelésére szolgáló módszereket, és várakozással tekint az időskori megfelelő szociális védelemről szóló 2027-es jelentés elé.

A nemek közötti nyugdíjszakadék megszüntetése azonban sürgető, és az EWL konkrétabb intézkedéseket üdvözölt volna annak érdekében, hogy a hagyományos férfi kenyérkereső modelltől az egyenlő kereső - egyenlő gondoskodó modell felé induljon el az elmozdulás. Az EWL például örömmel fogadta volna európai normák, például gondoskodási kreditek kidolgozását. Az EWL felszólítja az Európai Bizottságot, hogy vállaljon vezető szerepet a nemi szempontokra érzékeny nyugdíjreformok biztosításában, amelyek figyelembe veszik a nők életpályamintáztatát és a gondoskodási felelősségek miatti munkamegszakításokat. Az EWL kész együttműködni az Európai Bizottsággal konkrét és hatékony szakpolitikai megoldások kidolgozásában.

Az EWL mindig is a feminista gazdaság felé történő elmozdulást szorgalmazta, és Bíborpaktum (Purple Pact) néven ajánlásokat dolgozott ki a döntéshozók számára. Az Európai Bizottsággal való együttműködés iránti elkötelezettsége keretében az EWL frissíteni és terjeszteni fogja a „Purple Pact 2.0”-t, hogy támogassa a Bizottságot ebbe az irányba történő elmozdulásában.

Az Ütemterv 4. alapelve: a munka és a magánélet közötti egyensúly, valamint a nemek közötti egyenlőség a gondoskodás területén

A munka és a magánélet közötti egyensúly, valamint a gondoskodás az EWL érdekképviselői munkájának legfontosabb területei közé tartoznak, amelyek a Bíborpaktum keretrendszerében és egy egyetemes társadalmi gondoskodási rendszerre épülő feminista gazdasági vízióban gyökereznek. A paktum Európára vonatkozó Care Dealje a gondoskodást közös társadalmi felelősségként keretezi, és beruházásokat, erősebb munka-magánélet egyensúlyi szakpolitikákat, valamint a gondoskodási ágazat értékének elismerését sürgeti. Ehhez a vízióhoz képest a stratégia fokozatos jellegű marad, miközben határozottan üdvözljük a készülő európai gondoskodási megállapodást.

A Bizottság legfontosabb intézkedései:

- Jelentés közzététele a Munka és a magánélet közötti egyensúlyról szóló Irányelv végrehajtásáról (2028);
- jelentések közzététele a Kisgyermekkorai nevelésről és gondozásról szóló tanácsi Ajánlás, valamint a Tartós ápolás-gondozásról szóló tanácsi Ajánlás végrehajtásáról (2027);
- átfogó Európai gondoskodási megállapodás (European Care Deal) bemutatása (2027).

Az EWL arra kérte a Bizottságot, hogy ismerje el a gondoskodás központi gazdasági értékét, és vezessen be egy Európára vonatkozó gondoskodási megállapodást makrogazdasági keretként, amely a gondoskodást az EU társadalmi-gazdasági modelljének középpontjába helyezi, túlmutatva a meglévő európai gondoskodási stratégián. A 2026-2030-as stratégia erre azzal válaszol, hogy 2027-ig vállalja egy európai gondoskodási megállapodás kidolgozását, a jelenlegi stratégiára és egy végrehajtási párbeszédre építve, amely olyan területeken tekinti át az előrehaladást, mint a kisgyermekkorai nevelés és gondozás, a tartós ápolás-gondozás, a munkakörülmények és a férfiak részvétele a gondoskodásban.

Ez előrelépést jelent az Európai gondoskodási S stratégiához képest. A javasolt gondoskodási megállapodás hatóköre azonban korlátozott. Monitoringra és felülvizsgálatra épül új jogszabályok, kötelező célok vagy célzott beruházások helyett, így elmarad attól a strukturális átalakulástól és gazdasági újraorientálástól, amelyet az EWL Bíborpaktuma megfogalmaz. Emellett a stratégia nem ismeri el kifejezetten a fizetetlen gondoskodási munka gazdasági értékét; a gondoskodást elsősorban a munkaerőpiaci részvétel akadályaként keretezi, nem pedig önmagában is produktív munkaként, és ezzel elmarad az EWL Bíborpaktumának transzformatív feminista gazdasági víziójától.

A munka és a magánélet közötti egyensúly, valamint a gondoskodás területén a stratégia a munka-magánélet egyensúlyáról szóló irányelvre és az európai gondoskodási stratégiára épít, előmozdítva a gondoskodási

felelőségek egyenlő megosztását. Vállalja továbbá az irányelv végrehajtásáról szóló jelentést, valamint az önálló vállalkozók családi szabadságairól szóló tanulmányokat, ami közvetlenül kapcsolódik az EWL azon felhívásához, hogy készüljön hatásvizsgálat a férfiak szabadságigénybevételéről, bár ezt bizonyítékgyűjtésként, nem pedig korrekciós intézkedés iránti elkötelezettséggé keretezi.

Az EWL kulcsfontosságú követeléseiben azonban továbbra sem teljesülnek. Az Anyasági Irányelv felülvizsgálata hiányzik; a Részmunkaidős és határozott idejű munkáról szóló irányelvek felülvizsgálata csupán elemző gyakorlatként jelenik meg reformvállalás nélkül; és nincs utalás arra, hogy az EU csatlakozna az ILO háztartási munkavállalókról szóló egyezményéhez, noha ez releváns a gondoskodási ágazatban dolgozó migráns nők szempontjából. A nyugdíjak területén, bár a stratégia elismeri a nemek közötti nyugdíszakadékokat, nem vállal strukturális reformokat, például az állami rendszerek megerősítését, a második és harmadik pilléres rendszerekben a nemek közötti egyenlőségi eredmények biztosítását az egységes piac részeként, gondoskodással töltött idő beszámításáért és minimális megélhetési normák meghatározását.

Alapvetőbb szinten az EWL a pénzkereső és gondoskodási tevékenységek között egyenlőséget teremtő modelljére vonatkozó víziója, beleértve a nyugdíjrendszerekben a gondoskodással töltött idő beszámítását és a férfi kenyérkereső keretrendszeren való túllépést, nem jelenik meg közvetlenül a stratégiában, amely ugyan foglalkozik a nyugdíszakadékokkal, de nem fogadja el a gondoskodás gazdasági munkaként való rendszerszintű újraértékelését.

A gondoskodási munka mentális egészségi dimenziója is teljes mértékben hiányzik. Kiterjedt kutatások mutatják, hogy a nők, akik a fizetetlen gondoskodási munka többségét végzik, nagyobb kockázatnak vannak kitéve a krónikus stressz, a kiégés, a szorongás és a depresszió tekintetében. A stratégia azzal, hogy nem kezeli a gondoskodási felelőségekhez kapcsolódó pszichológiai terhet, figyelmen kívül hagyja a nemek közötti egyenlőtlenség egyik kulcsdimenzióját, és tovább gyengíti mind a gondoskodásra, mind az egészségre vonatkozó megközelítést.

Az Ütemterv 5. alapelve: egyenlő foglalkoztatási lehetőségek és megfelelő munkakörülmények

A Bértranszparencia irányelv, a Vállalati vezetőtestületekben a nemek közötti egyensúlyról szóló Irányelv és a Munka és a magánélet közötti egyensúlyról szóló irányelv elfogadása jelentős eredmény. A stratégia ezekre a mérföldkövekre épít, és az azok végrehajtására és érvényesítésére összpontosít, nem pedig hasonló új jogalkotási eszközök bevezetésére. Ez a folytonosság az EWL ajánlásaihoz mérve egyszerre jelent erősséget és korlátot.

A Bizottság legfontosabb intézkedései:

- A vállalati igazgatóságokban a nemek közötti egyensúlyról szóló irányelv eredményességének és hatékonyságának értékelése (2029);
- a munkahelyi szexuális zaklatás hatékonyabb kezelését szolgáló fellépések mérlegelése a minőségi munkahelyekről szóló jogszabály (2026) és a jövőbeli uniós munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági stratégiai keret (2028) kontextusában;
- cselekvési terv bemutatása a nők kutatásban, innovációban és startupokban való részvételéről (2026);
- az európai szabványosítási rendszer ösztönzése arra, hogy megfelelően figyelembe vegye a nőket közvetlenül érintő valamennyi tényezőt (2026-2030).

Az EWL 50-50-es paritást sürgetett az alulreprezentált ágazatokban, a STEAM, a kiberbiztonság és a gondoskodás területén, valamint a platformmunka-irányelv nemek közötti egyenlőségi hatásvizsgálatát. A stratégia több ágazatspecifikus kezdeményezést vezet be, például a nők kutatásban, innovációban és startupokban való részvételéről szóló cselekvési tervet, a Women in Farming platformot, az új EU Artists' Chartert, a „Boys in HEAL” megközelítést az egészségügyi, oktatási és szociális ágazatokra, valamint nemi szempontokat figyelembe vevő intézkedéseket a védelem és a közlekedés területén. Ezek valódi előrelépést jelentenek, mivel ágazatspecifikusan célozzák meg a kérdést, és szélesebb értelemben kezelik a foglalkozási szegregációt, jóllehet korábban hiányoztak a konkrét ágazati végrehajtási mechanizmusok. Ugyanakkor az EWL Parity Now! kampányára épülő kötelező 50-50-es paritást a stratégia nem javasolja a meglévő vállalati igazgatósági kereten kívül. Nem jelenik meg az EWL által kért platformmunka-irányelvi hatásvizsgálat, ahogyan a digitális platformokon dolgozó nők külön védelme sem.

A stratégia elismeri, hogy minden harmadik nő tapasztalt már munkahelyi szexuális zaklatást, és a minőségi munkahelyekről szóló jogszabályon keresztül lehetséges jogalkotási fellépést jelez a kérdés hatékonyabb kezelése érdekében. Hivatkozik továbbá az EU-OSHA pszichoszociális kockázatokról szóló 2027-es Egészséges Munkahelyek kampányára, valamint a jövőbeli uniós munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági stratégiai keretet nemi szempontokra reagálóként pozicionálja, többek között a harmadik felek által elkövetett erőszak tekintetében is. A javasolt EU Artists' Charter részben szintén válaszol az EWL kulturális ágazati egyenlőtlenségekre vonatkozó felhívására.

Az ILO 190. számú egyezménye azonban csak lábjegyzetben szerepel, nem pedig irányadó keretként annak ratifikációját, bár mindössze 13 tagállam teljesítette, nem mozdítja elő aktívan. Így bár a stratégia a munkahelyi biztonságot konkrétabban operacionalizálja, elmarad az EWL által kért kifejezett végrehajtási útvonaltól, és nem kezeli az olyan aggályokat sem, mint az idősebb nőket érintő életkori diszkrimináció a munkahelyen.

Az EWL üdvözi a stratégia hivatkozásait a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály foglalkoztatási területen alkalmazott, magas kockázatú rendszerekre vonatkozó kötelezettségeire, valamint a minőségi munkahelyekről szóló ütemterv algoritmikus menedzsmentre fordított figyelmét, amelyek részben válaszolnak az EWL algoritmikus diszkrimináció elleni fellépésre irányuló felhívására a munkaerő-felvétel területén. Az EWL azonban proaktívabb, Bizottság által vezetett keretet szorgalmazott volna, nem pedig azt, hogy az AI-rendszerek egyes alkalmazóinak végrehajtására támaszkodjon.

Hasonlóképpen, a közbeszerzés területén az EWL a közbeszerzési irányelv nemek közötti egyenlőségi hatásvizsgálatát és azt kérte, hogy a nemek közötti egyenlőség szempontjának érvényesítése kötelező feltétellé váljon. Bár a stratégia egy EIGE-eszköztár révén utal a nemi szempontokra reagáló közbeszerzésre, az EWL sajnálja, hogy nem vállalja az irányelv felülvizsgálatát vagy kikényszeríthető nemi egyenlőségi feltételrendszer bevezetését.

Az EWL hiányosságokat lát a stratégia nők vállalkozására és tágabb gazdasági részvételére vonatkozó megközelítésében is. Bár üdvözlendő lépés az Európai Beruházási Bankkal a nők finanszírozáshoz való hozzáférése érdekében tervezett együttműködés, az EWL szélesebb felhívása a gender mainstreaming társadalmi cselekvési tervekbe való beépítésére, valamint a női vállalkozók számára dedikált szociális támogató struktúrák létrehozására nem kap választ. Hasonlóképpen, az EWL azon felhívása sem jelenik meg a stratégiában, hogy a Bizottság erősítse a szakszervezetek szerepét a biztonságos munkahelyek biztosításában és a munkahelyi erőszak áldozatainak támogatásában, többek között a nemzeti egyenlőségi intézményekkel való megerősített együttműködés révén. A stratégia a szociális partnereket elsősorban a minőségi munkahelyekről szóló jogszabállyal kapcsolatos konzultációs folyamatba vonja be, anélkül, hogy kifejezetten megerősítene a szakszervezetek nőket védő szerepét.

Végül az EWL aggályosnak tartja a fogyatékossgal élő nőkre irányuló célzott foglalkoztatási intézkedések hiányát. Az EWL az észszerű alkalmazkodáshoz való hozzáférést sürgette teljes munkaerőpiaci részvételük biztosítása érdekében, a stratégia azonban az interszekcionalitást csak horizontális alapelvként említi, anélkül, hogy azt konkrét, célzott foglalkoztatási intézkedésekké fordítaná le.

Az Ütemterv 6. alapelve: magas színvonalú és inkluzív oktatás és képzés

A nemek közötti egyenlőségi stratégiában javasolt fontos intézkedések, amelyeket az EWL üdvözl:

- Oktatási csomag bemutatása, amely hozzájárul ahhoz, hogy több lány válassza a STEM, vagyis a természettudományos, technológiai, mérnöki és matematikai területeket és pályákat (2026);
- a „Boys in HEAL” (Health, Education, Administration and Literacy - egészségügy, oktatás, közigazgatás és írástudás) megközelítés előmozdítása (2026-2030), valamint kézikönyv közzététele a továbbtanulási választásokban és oktatási eredményekben jelentkező nemi alapú különbségek csökkentéséről (2028);
- a nemi sztereotípiák kezelését szolgáló anyagok kidolgozásának és terjesztésének támogatása iskolák és tanárok számára.

Az EWL üdvözi az Európai Bizottság stratégiában megfogalmazott elkötelezettségét a nemek közötti egyenlőség előmozdítása mellett az oktatásban és képzésben. A nemi sztereotípiák és a nemi szegregáció kezelése az oktatásban kulcsfontosságú annak biztosításához, hogy a lányok és fiúk szabadon követhessék

ambícióikat, és életük során egyenlő hozzáférésük legyen azokhoz a lehetőségekhez, amelyek társadalmi fejlődésünket is előréviszik.

Az EWL elismeréssel illeti a Bizottság erőfeszítéseit a lányok és nők STEM-területeken való részvételének növelésére, különösen a készülő oktatási csomag és a „Girls Go STEM” kezdeményezés révén. Fontos lépés a foglalkozási szegregáció leküzdése és annak biztosítása érdekében, hogy a nők egyenlő mértékben részesülhessenek a stratégiai és gyorsan növekvő STEM-ágazatok lehetőségeiből, ha a lányokat e tanulmányok folytatására ösztönzik, és több lehetőséget kapnak arra, hogy STEM-pályát válasszanak.

Ugyanakkor az EWL elismeri annak fontosságát is, hogy kezelni kell a fiúk által az oktatásban tapasztalt nemspecifikus kihívásokat. Az EWL üdvözli az olyan kezdeményezéseket, mint a javasolt „Boys in HEAL” megközelítés, amely hozzájárulhat a nemi egyensúlyhiány csökkentéséhez az olyan ágazatokban, mint az egészségügy, az oktatás és a gondoskodás, amelyek továbbra is erősen elnőiesedettek. E területeken a nemi szerepekkel kapcsolatos sztereotípiák megkérdőjelezése alapvető a munkaerőpiac valamennyi ágazatában a kiegyensúlyozottabb nemi részvétel előmozdításához.

Mindazonáltal az EWL továbbra is aggályosnak tartja, hogy a stratégiában vázolt intézkedések nem feltétlenül elegendők a nemi sztereotípiák és a nemi szegregáció strukturális okainak kezelésére a tagállamok oktatási rendszereiben. E kérdések kezelése hosszú távú és átfogó megközelítéseket igényel, beleértve a nemi szempontokra érzékeny tanterveket, a korai beavatkozásokat és a tanárok, valamint oktatási szakemberek rendszeres képzését.

Az EWL ezért nagyra értékeli a Bizottság szándékát, hogy támogassa az iskolákat és pedagógusokat a nemi sztereotípiák kezelésében, többek között oktatási anyagok és uniós programok, például az Erasmus+ révén. Ugyanakkor az EWL erősebb vállalásokat üdvözölt volna a nemek közötti egyenlőség oktatásba való rendszerszintű integrációjának biztosítására, valamint értékelhető kritériumokat az uniós szakpolitikák javulásainak vagy hiányosságainak meghatározására.

Végül az EWL hangsúlyozza az interszekcionális megközelítés fontosságát az oktatáspolitikákban. Ez azt jelenti, hogy különös figyelmet kell fordítani azokra a tanulókra, akik a diszkrimináció több formájával szembesülnek: faji vagy etnikai hovatartozás, eltérő társadalmi-gazdasági háttér, fogyatékoság, szülő vagy szülők hiánya, eltérő önkifejezési módok vagy tanulási nehézségek alapján. Ezek a gyermekek további akadályokkal szembesülnek az inkluzív és magas színvonalú oktatáshoz való hozzáférésben.

A nők és lányok sportban való részvétele tekintetében az EWL teljes mértékben támogatja a gender mainstreaminget az Európai Sporthét, a #BeActive EU Sport Díjak, az Erasmus+ Sport és az európai sport stratégiai víziója révén, amely várhatóan 2026 vége körül jelenik meg. Ugyanakkor aggodalomra ad okot, hogy nincs kifejezett program a lányok sportolásának támogatására, különösen tekintettel arra, hogy a sportban elért siker gyakran éveken át tartó edzést igényel.

Az Ütemterv 7. alapelve: aktív, egyenlő és biztonságos részvétel a közéletben és a politikai életben

A Bizottság legfontosabb intézkedései:

- Bizottsági ajánlás bemutatása a politikai életben való biztonságról (2026);
- a nők politikában, közigazgatásban és parlamentekben való részvételét és vezető szerepét előmozdító jogi és szakpolitikai intézkedések feltérképezésének frissítése (2027);
- tanulmány készítése a fiatal férfiakat és fiúkat célzó online hálózatokról, terekről és narratívákról (2028).

Az EWL üdvözli a stratégia elkötelezettségét amellelt, hogy biztosítsa a nők aktív, egyenlő és biztonságos részvételét a közéletben és a politikai életben. Az EWL üdvözli azt a hivatkozást is, amely szerint első alkalommal csökkent az Európai Parlamentbe megválasztott nők aránya; ez rámutat a folyamatos erőfeszítések szükségességére, különösen a nők jogaival kapcsolatos erősödő visszarendeződés kontextusában.

Üdvözljük továbbá, hogy a stratégia a közéletben és a politikai életben részt vevő nők elleni kibererőszakra fókuszál, és támogatjuk a tagállamokban a nők politikai, közigazgatási és parlamenti részvételét és vezető szerepét előmozdító jogi és szakpolitikai intézkedések feltérképezésének bejelentett frissítését, valamint a politikában való biztonságról készülő ajánlást.

Az EWL támogatja azt a javaslatot is, hogy a jövőbeli AgoraEU program keretében álljon rendelkezésre finanszírozás a politikában részt vevő nők számára, többek között az online gyűlés kezelésére, és felszólítja a Bizottságot, hogy biztosítsa ennek végrehajtását. Hasonlóképpen támogatjuk a fiatal férfiakat és fiúkat célzó online hálózatokról, terekről és narratívákról szóló tanulmány elkészítését.

Ugyanakkor megismételjük felhívásunkat konkrét és kötelező erejű intézkedések elfogadására annak biztosítása érdekében, hogy a nők biztonságosan és egyenlően vehessenek részt a közéletben és a politikai életben. Sajnáljuk, hogy hiányoznak az online erőszakkal szembeni tiltó intézkedések, beleértve az azonnali eltávolítást, valamint azok az intézkedések, amelyek biztosítanák az uniós intézmények saját, tartós elkötelezettségét a nemek közötti egyenlőség mellett saját struktúráikon belül.

Határozottan támogatjuk az Európai Bizottság elnökének erőfeszítéseit és elkötelezettségét a nemek közötti egyensúly javítására a Biztosok Testületében, magában az Európai Bizottságban és annak felső vezetésében. Ugyanakkor továbbra is sürgetni fogjuk a Bizottságot, hogy belső szabályzataiban tartósan rögzítse a paritást interszekcionális szemlélettel. Emellett konkrétabb és ambiciózusabb intézkedések elfogadását is sürgetjük, például erős sokszínűségi, egyenlőségi és integrációs politikákat.

Megismételjük azt a felhívásunkat is, hogy a nemek közötti egyenlőséget horizontális alapelvként kell rögzíteni az európai parlamenti választásokon, és konkrét intézkedéseket kell elfogadni annak biztosítására, hogy a jelöltlistákon azonos számban szerepeljenek nők és férfiak, interszekcionális perspektívával, például „zipzárlisták” alkalmazásával. További intézkedéseket sürgetünk annak biztosítására, hogy a nemek közötti egyenlő képviselet fennmaradjon az Európai Parlamentben, beleértve a szülési, apasági és szülői szabadság időszakait is.

Az EWL 50-50-es paritást szorgalmaz valamennyi döntéshozó testületben, a társadalom minden ágazatában. Felszólítjuk az Európai Bizottságot, hogy igazodjon az ENSZ CEDAW Bizottságának 40. számú általános ajánlásához a nők egyenlő és inkluzív képviseletéről a döntéshozatali rendszerekben, és tegyen konkrét lépéseket a paritás megvalósítása érdekében.

Az Ütemterv 8. alapelve: a nemek közötti egyenlőséget ténylegesen megvalósító intézményi mechanizmusok

A Bizottság legfontosabb intézkedései:

- A nemek közötti egyenlőség szempontjának érvényesítése a következő többéves pénzügyi keret (2028-2034) végrehajtásában (elfogadás alatt);
- technikai iránymutatás bemutatása a nemek közötti egyenlőséggel kapcsolatos kiadások nyomon követéséről (2026);
- a civil társadalom képviseletének megerősítése a Nők és Férfiak Esélyegyenlőségével Foglalkozó Tanácsadó Bizottságban (2026).

Az EWL támogatja, hogy a stratégia elismeri: a nemek közötti egyenlőség előmozdítását célzó fellépések csak akkor lehetnek hatékonyak, ha olyan intézmények és folyamatok támasztják alá őket, amelyek előmozdítják a nemek közötti egyenlőséget, és valamennyi szakpolitikai területen érvényesítik a nemi szempontot.

Az EWL ugyanakkor aggályosnak tartja, hogy a stratégia nem tartalmazza egy kifejezetten a nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó tanácsi formáció létrehozását. Jelenleg nincs olyan dedikált tér, ahol a nemek közötti egyenlőségért felelős miniszterek intézményi és horizontális kérdésekről tárgyalhatnának; ez lassítja az előrehaladást, és hozzájárul ahhoz, hogy a különböző tanácsi formációk megközelítése töredezett maradjon. Bár a Foglalkoztatási, Szociálpolitikai, Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Tanács (EPSCO) foglalkozik a nemek közötti egyenlőtlenység bizonyos aspektusaival, nem rendelkezik megfelelő eszközökkel a nemek közötti egyenlőség más területeken jelentkező rendszerszintű, strukturális és ágazatközi dimenzióinak kezelésére.

Egy kifejezetten a nemek közötti egyenlőséggel foglalkozó tanácsi formáció nemcsak a napirend meghatározásában és a jogalkotás előmozdításában töltene be fontos szerepet, hanem a végrehajtás és az előrehaladás nyomon követésében is. Ez magában foglalja a 2026-2030-as uniós nemek közötti egyenlőségi stratégia nyomon követését, és kiegészítené annak kezdeményezéseit, például a Gender Mainstreaming Helpdesket, amely a tagállamokat támogatja a gender mainstreaming végrehajtásában.

A tanácsi formáció az EIGE-vel együttműködésben gyorsabban és hatékonyabban azonosíthatná azokat a területeket, amelyek további figyelmet és a megközelítések nagyobb harmonizációját igénylik, különösen az EIGE Nemek Közötti Egyenlőségi Indexe révén.

Az EWL támogatja a stratégia elkötelezettségét amellet, hogy valamennyi uniós szakpolitikában és tevékenységben érvényesítse a nemek közötti egyenlőség szempontját. Ugyanakkor az EWL aggályosnak tartja, hogy bár az új stratégia hivatkozik interszekcionális megközelítésekre, nem javasol új jogszabályt az interszekcionalitás jogi meghatározásának rögzítésére. Egy ilyen meghatározás hiánya korlátozza az EU képességét az összetett diszkriminációs formák hatékony kezelésére.

Az EWL támogatja a stratégia elkötelezettségét a gender mainstreamingre, beleértve a gender budgetinget, vonatkozó iránymutatások kidolgozása mellett, és üdvözli az Európai Bizottság folyamatos támogatását az egyenlőségi szervekre vonatkozó normákról szóló irányelvek végrehajtásához. Az EWL támogatja az Európai Bizottság Egyenlőségi Munkacsoportjának tevékenységét is, miközben nagyobb átláthatóságot szorgalmaz hatékonyságának növelése érdekében.

Az EWL határozottan támogatja a gender mainstreaming megerősítésének szükségességét az uniós költségvetésben. A következő többéves pénzügyi keret minden civil társadalmi szervezet, de különösen a feminista mozgalom számára kiemelt érdekképviseleti téma. A nők jogai elleni erősödő visszacsapás kontextusában a következő többéves pénzügyi keretnek világos jelzést kell adnia a döntéshozók és finanszírozók számára a normákról és prioritásokról. Ezért az EWL támogatja a javasolt teljesítményrendeletet és a stratégia azon vállalását is, hogy 2026 végéig technikai iránymutatást mutat be a nyomkövetési módszertanról. Az uniós költségvetés hatékony nemi szempontú érvényesítéséhez azonban több előzetes, ex ante szakpolitikára van szükség.

Az EWL nagyra értékeli, hogy a stratégia elismeri a civil társadalom kulcsszerepét a nemek közötti egyenlőség előmozdításában. Felszólítja az Európai Bizottságot, hogy biztosítsa a feminista szervezetek megfelelő finanszírozását a CERV programon és a javasolt AgoraEU programon keresztül.

Az EWL támogatja a stratégia azon szándékát, hogy megerősítse a civil társadalom képviseletét a Nők és Férfiak Esélyegyenlőségével Foglalkozó Tanácsadó Bizottságban, és reméli, hogy a Civil Társadalmi Platform rendszeres és strukturált párbeszédkeretet biztosít majd. Az EWL örömmel látja, hogy a stratégia külön figyelmet fordít a férfiak és fiúk bevonására és támogatására a nemek közötti egyenlőség elérése érdekében.

A nemek közötti egyenlőség megvalósításához és ahhoz, hogy senki ne maradjon hátra, elengedhetetlen a diszkrimináció valamennyi alapjának elismerése, ami pontos és nemileg bontott adatok gyűjtését igényli. Az EWL üdvözli, hogy az Európai Bizottság a stratégiában szerepelteti a készülő, egyenlőségi adatokról szóló ajánlást.

Az EWL nagyra értékeli a tagállamokhoz intézett felhívást, hogy 2027 végéig hozzanak létre nemzeti nemek közötti egyenlőségi cselekvési terveket, és reméli, hogy a Bizottság rendelkezni fog a szükséges hatáskörökkel és eszközökkel azok kidolgozásának és hatékony végrehajtásának biztosításához.

Az EWL támogatja az Egyenlőség Uniójáról szóló kommunikációs kampány elindítását, valamint az Egyenlőség Uniója alá tartozó valamennyi stratégia végrehajtásáról szóló jelentést is. Az EWL felszólítja az Európai Bizottságot, hogy vonja le a tanulságokat az azonosított kihívásokból, és tegyen meg mindent azok kezelése érdekében, hogy előmozdítsa, végső soron pedig megvalósítsa a nemek közötti egyenlőséget. A jelentések rámutathatnak arra, hogy konkrét intézkedésekre van szükség; az EWL ezért felszólítja az Európai Bizottságot, hogy reflektáljon a megállapításaikra, és ennek megfelelően cselekedjen.

Nemek közötti egyenlőség az EU külső fellépésében

Az EWL üdvözli, hogy a stratégia tartalmazza a Nők, Béke és Biztonság (Women, Peace and Security, WPS) rendelkezéseit. Ez az EWL egyik központi kérése volt a konzultáció során, és hiányzott a nők jogairól szóló ütemtervből. A WPS nem alkot önálló fejezetet az új stratégiában, de az EU határain kívül való fellépésről szóló fejezetbe való beépítése jelentős előrelépést jelent. A stratégia keretezésében az EWL által szorgalmazott irányba mozdul el, ugyanakkor elmarad az EWL által kért kötelező mechanizmusoktól. Pozitív pont a SHIELD kezdeményezés, a GAP IV iránti elkötelezettség és a WPS cselekvési terv megújítása, amelyek mind konkrét EWL-követelésekre válaszolnak.

A Bizottság legfontosabb intézkedései:

- A IV. nemek közötti egyenlőségi cselekvési terv (Gender Action Plan IV, 2028-2034) elindítása;
- az EU Nők, Béke és Biztonság cselekvési tervének elindítása (2028-2034);
- a SHIELD elindítása (Sexual and Reproductive Health in Emergencies and Life in Dignity - szexuális és reprodukció egészség vészhelyzetekben és méltóság teljes életkörülmények között), amely a szexuális és reprodukció egészséghez és jogokhoz való hozzáférésre, valamint a nemi alapú erőszak túlélőinek támogatására összpontosít (2026).

Bár a stratégia általános elkötelezettséget mutat a nemi alapú erőszak megelőzése mellett, nem foglalkozik kifejezetten a szexuális erőszakkal mint háborús fegyverrel. Az EWL zéró toleranciát, a Római Statútum kifejezett felhívását és elszámoltathatósági vállalásokat sürgetett; ezek nem jelennek meg a stratégiában. Tekintettel az Ukrajnában, Gázában, Szudánban és a Kongói Demokratikus Köztársaságban jól dokumentált és növekvő konfliktushoz kapcsolódó szexuális erőszakra, indokolt lett volna egy kifejezettebb megfogalmazás.

Ugyanakkor a stratégia konkrét eredményeket hoz a szexuális és reprodukció egészség és jogok, valamint a humanitárius programozás területén. A 2026-ban induló SHIELD, amely a szexuális és reprodukció egészséghez és jogokhoz való hozzáférésre vészhelyzetekben, valamint a nemi alapú erőszak túlélőinek támogatására összpontosít, közvetlenül válaszol az EWL kulcsprioritásaira, és jelentős előrelépést jelent. Hasonlóképpen konstruktív lépés az EU humanitárius segítségnyújtásának nemek közötti egyenlőségi politikájának értékelésére vonatkozó vállalás a végrehajtás megerősítése felé. Ugyanakkor az EWL felhívásai a biztonságos terekre, a jövedelemtámogatásra, az élelmezésbiztonságra - beleértve a tiszta és biztonságos vízhez való hozzáférést -, valamint mindenekelőtt a helyi, nők által vezetett szervezetek számára humanitárius környezetben biztosított átlátható finanszírozási mechanizmusokra továbbra sem kapnak választ. Ezek a szervezetek a válságok leghatékonyabb első reagálói, és láthatatlanságuk a stratégiában olyan hiányosság, amelyet a SHIELD önmagában nem tud pótolni.

A stratégia hallgat arról, hogy a nők szegénységét a konfliktus egyik mozgatórugójaként azonosítsa. A gazdasági megerősítés a Global Gateway és a mediterrán fejlesztési prioritások részeként jelenik meg, nem pedig béke- és biztonsági imperatívusként. Nincsenek vállalások a konfliktus utáni helyzetekben megvalósuló, nemi szempontokra reagáló helyreállítási tervek vagy szociális védelemre, és nincs annak elismerése sem, hogy a gazdasági kirekesztés növeli a nők sérülékenységét a konfliktuszónákban. Az EWL interszekcionális megközelítése - amely a szegénységet, az etnikai hovatartozást, az elmozdítottsági státuszt és a fogyatékosságot integrálná a programtervezésbe - strukturálisan hiányzik, ami gyengítheti a stratégia ambícióját a külső fellépés valamennyi vállalása terén.

A stratégia lépéseket tesz a nők politikai folyamatokban való részvételének előmozdítására is, különösen a választási megfigyelő missziók támogatása és az „érdemi részvétel” fontosságának elismerése révén. Ezek az elemek a befogadó kormányzás iránti folyamatos elkötelezettséget jelzik. Ugyanakkor a megközelítés nagyrészt aspirációs jellegű marad. Az EWL konkrétabb intézkedéseket sürgetett, például kötelező 50/50-es paritást a béke- és biztonsági szerepvállalás valamennyi szakaszában, valamint kifejezett hivatkozást az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1325. számú határozatára.

IV. KÖVETKEZTETÉSEK

Ahogy a nemi esélyegyenlőségi stratégia hangsúlyozza, „jelenleg a világ egyetlen országa sincs jó úton afelé, hogy 2030-ra teljes mértékben megvalósítsa a nemek közötti egyenlőséget”. Ez egy alapvető igazságra mutat rá: a nők és férfiak közötti teljes és tényleges egyenlőség megvalósítása politikai döntés, amelynek valóra váltásához erős és tartós vezetésre van szükség.

Bár az EWL sajnálja, hogy a 2026-2030-as nemek közötti egyenlőségi stratégia nem tartalmaz kötelező erejű intézkedéseket, hiszünk az EU elkötelezettségében, elkötelezettségében és ambíciójában, hogy az EU olyan helyé váljon, ahol a nők jogai és a nemek közötti egyenlőség egy jól működő, egészséges társadalom sarokkövét jelentik mindenki javára. Ezzel tartozunk a jelenlegi és a jövő generációinak.

Az EWL kész arra, hogy támogassa az Európai Bizottságot a nemi esélyegyenlőségi stratégia végrehajtásában és a meglévő uniós jogi keret érvényesítésében.

